
ZESZYTY NAUKOWE WYŻSZEJ SZKOŁY PEDAGOGICZNEJ
W BYDGOSZCZY
Studia Pedagogiczne z. 28

Mirosław Wójcik
Katowice

**WYCHOWANIE W RODZINIE W ŚWIETLE
ANALIZY PORÓWNAWCZEJ KATOLICYZMU
SPOŁECZNEGO I PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ
HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ**

Historyczne i współczesne opracowania problematyki wychowania rodzinnego w świetle teorii i praktyki pedagogiki społecznej, postrzegane w perspektywie aktualnych przemian społeczno-kulturowych w Polsce warto uzupełnić o myśl naukową i praktykę katolicyzmu społecznego.

Funkcje rodziny wynikające z ujmowania jej jako objawionego, a tym samym optymalnego środowiska rozwoju osobniczego i społecznego jednostki, stały się przedmiotem naukowej, praktycznej i środowiskowej działalności inteligencji katolickiej w latach 1918–1939. Działalność naukowa i społeczna humanistów orientacji katolickiej koncentrowała się wówczas głównie na ochronie wartości rodziny i jej podstawy, tzn. małżeństwa sakramentalnego, zagrożonej przekształceniami społeczno-kulturowymi odrodzonego państwa.

Za podstawę wyjścia dla teorii i praktyki katolicyzmu społecznego posłużyły zasadnicze akty Kościoła rzymskokatolickiego z lat 1918–1939.

W części III encykliki Piusa XI *Divini Illius Magistri* z 1929 roku, zawarta została objawieniowo-społeczna istota rodziny jako środowiska wychowawczego przygotowującego młode pokolenia do realizowania w życiu chrześcijańskim sy-

stemu wartości. Papież ogłosił w niej rodzinę jako: */.../ pierwotne, naturalne i konieczne środowisko. Wychowanie na gruncie dobrej rodziny chrześcijańskiej jest najskuteczniejsze i najtrwalsze.* Treść encykliki wyraźnie wskazuje płaszczyzny oddziaływania wychowawczego rodziny. Odnaleźć to można w następującym fragmencie: */.../ obowiązek wychowania, obejmuje nie tylko wychowanie religijne i moralne, lecz także fizyczne i obywatelskie, głównie przez wzgląd na ich związek z religią i z moralnością. Tak więc /.../ pojawia się teren oddziaływań wychowawczych rodziców. Są nim /.../ sfery rozwojowe dziecka – fizyczna, moralna, psychiczna, które ujęte w zasadach wiary, służą tak jednostce jak i rodzinie oraz państwu.* W stanowisku katolicyzmu społecznego u podstaw takiej rodziny leży idea małżeństwa sakramentalnego, objawionego, jako naczelną wartość społeczną, zaczątek chrześcijańskiej rodziny.

Objawieniowo–społeczną istotę małżeństwa zawiera encyklika *O małżeństwie chrześcijańskim* Piusa XI we fragmencie: */.../ od Boga pochodzi ustanowienie małżeństwa, jako cel prawa i dobra, od ludzi zaś /.../ pochodzi poszczególne małżeństwo, przez ofiarne oddanie na całe życie osoby własnej osobie drugiej z obowiązkami i dobrami /.../ Istota małżeństwa stawia je wyżej nie tylko do kojarzeń się zwierząt, kierowanych ślepym instynktem przyrodzonym, w którym nie ma ni rozumu ni zdecydowanej woli, lecz stawia je też wyżej od ludzkich małżeństw dzikich /.../ pozbawionych węzła woli*³. Cytowany fragment ukazuje wolę ludzką i społeczną – kandydatów na małżonków – jako podstawę świadomościową zawarcia związku. Jako cel główny małżeństwa podaje encyklika rodzenie i wychowanie potomstwa⁴.

Dla ochrony naczelných wartości chrześcijańskich, takich jak małżeństwo sakramentalne i rodzina, pracownicy nauki i działacze społeczni zintegrowani w stanowisku katolicyzmu społecznego, zorganizowali w latach 1935–1938 ogólnopolskie konferencje naukowe znane pod nazwą „Studiów Katolickich”. Materiały pokonferencyjne tych spotkań stanowią teoretyczno-naukowe i praktyczne sedno katolickiej myśli i działalności społecznej oraz edukacyjnej okresu II Rzeczypospolitej. Odbyły się cztery zjazdy katolickie podejmujące problematykę rodzinną i społeczno-edukacyjną. Były to: I Katolickie Studium o Rodzinie, zorganizowane w Poznaniu w dniach 2–6 września 1935 r.⁵, II Studium Katolickie w Wilnie, poświęcone katolickiej myśli wychowawczej, odbyte w dniach 28 sierpnia – 1 września 1936 r.⁶, III Studium Katolickie zorganizowane w Warszawie pod hasłem „Katolicka myśl społeczna” w dniach 5–10 września 1937⁷ i IV Katolickie Studium w Katowicach, dotyczące posłannictwa katolicyzmu polskiego przeprowadzone w dniach 5–10 września 1938 r.⁸. Uczestnicy tych sympozjów podjęli wyraźne wysiłki dla obrony objawieniowo–społecznej istoty człowieka, wyrażającej się w personalistycznej koncepcji osoby podejmującej wolę trwania w rodzinie.

Postrzegali życie społeczne poprzez pryzmat kultury rodziny chrześcijańskiej⁹. Wymagało to napiętnowania ówczesnych typowych zjawisk społeczno-ekonomicznych osłabiających rodzinę jak: bezrobocie, warunki socjalno-bytowe poniżej godności człowieka pracy, dzieci i kobiet, relatywizm moralny, rozprężenie więzi społecznych, zatracenie chrześcijańskich wartości życia społecznego oraz wzmocnienia tych przejawów aktywności, które ogniskowały się wokół idei rodziny, w tym wychowania w rodzinie i wychowania dla rodziny¹⁰. Wątki te można odnaleźć w wystąpieniach niemal wszystkich uczestników „Studiów Katolickich”, m.in. Witolda Bałachowskiego, który podjął problem katolickiego ideału wychowania rodzinnego¹¹, Jana Stepy, który ukazał wychowanie na tle ówczesnej zróżnicowanej kultury społecznej¹², Aleksandra Wóycickiego, wybitnego badacza środowiska rodzin robotniczych¹³.

Praktyka wychowania w rodzinie chrześcijańskiej odnajdywała realizację w pracach Zjednoczenia Zrzeszeń Rodzicielskich w Polsce, tj. ogólnopolskiej organizacji rodzicielskiej, koordynującej podmiotową aktywność wychowawczą rodzin w sensie merytorycznego wspomaganie i poradnictwa, a także współpracę rodziny ze szkołą¹⁷.

Zjednoczenie Zrzeszeń Rodzicielskich w Polsce funkcjonowało od 1924 roku i zgodnie z rozwojem idei Akcji Katolickiej zawartej w encyklice Piusa XI z 1931 r. postulowało i realizowało rodzinną wspólnotę myśli i uczuć, wyrażającą się we współpracy wszystkich ku powszechnemu dobru dzieci i młodzieży¹⁶. Ukazuje to artykuł 5 statutu tej organizacji: *Zjednoczenie ma na celu skoordynowanie akcji społeczeństwa, a w szczególności rodziców /.../ w kierunku krzewienia na gruncie ideałów chrześcijańskich, narodowych i obywatelskich, zdrowych zasad wychowawczych, silniejsze zespolenie rodziny i szkoły w imię spełnienia ich zadań wychowawczych, obronę społecznego stanowiska oraz ideałów rodziny polskiej. Reprezentowanie opinii sfer rodzicielskich na zewnątrz, szukanie wreszcie w porozumieniu z władzami szkolnymi środków bezpośredniego wpływu dodatniego na młodzież o rozciągnięcie tam gdzie tego okaże się potrzeba, materialnej i moralnej nad nią opieki*¹⁶.

Odbywane w II Rzeczypospolitej „Studia Katolickie” stały się okazją do społeczno-edukacyjnej analizy prac Zjednoczenia, dokonanej przez Zofię Iwaszkiewiczową¹⁷.

Sięgając do pedagogiki społecznej jako teorii i praktyki (metodyki) pracy wychowawczej w środowisku¹⁸, należy skonstatować, że założenia katolicyzmu społecznego w II Rzeczypospolitej wskazywały na rodzinę jako jedną z najbardziej istotnych sił społecznego rozwoju, zdolną przetwarzać środowisko dla dobra jednostek i zbiorowości ludzkich, zintegrowanych wokół chrześcijańskiego systemu wartości, co wyraża myśl Ignacego Czumy: *Patrzmy na rodzinę, w której króluje*

*miłość, rodzinę od której zaczyna się życie w ogóle i życie społeczne. Ile tam rośnie sił na przyszłość, jak kształtują się młode dusze, nie tylko dla Boga i rodziny samej, ale dla społeczeństwa w różnych jego ukształtowaniach*¹⁹.

Założenia katolicyzmu społecznego w II Rzeczypospolitej były więc bliskie teorii i praktyce pedagogiki społecznej z co najmniej dwóch powodów. Tak katolicyzm społeczny, jak i pedagogika społeczna wskazywały na rodzinę jako podstawową siłę społeczną, w której rozwoju i zdolnościach twórczych realizuje się powszechny proces wzrostu społeczno-kulturowego. Różnice należy z pewnością postrzegać w podstawach ideologicznych nie utrudniając jednak – jak można sądzić – poszukiwania wspólnego mianownika pomiędzy tymi kierunkami teorii i praktyki społecznej. W przypadku katolicyzmu społecznego podstawę tę stanowiła objawieniowo-społeczna istota rodziny, przyjmująca Boski pierwiastek w jej ustanowieniu²⁰, zaś w pedagogice społecznej rodzina wysuwa się na czoło sił wyrosłych ze społeczno-kulturowej ewolucji, które mają zdolność kształtowania jakości życia tak jednostki, jak i zbiorowości. Warto powołać się w tym miejscu na rodzinne uwarunkowania niepowodzeń szkolnych w ujęciu Heleny Radlińskiej, która z kolei wykazywała je jako konsekwencję szerokoprofilowej płaszczyzny odniesień społeczno-kulturowych rodziny²¹.

Tak w ujęciu katolicyzmu społecznego, jak i pedagogiki społecznej, można postrzegać rodzinę jako zasadniczą siłę mogącą przekształcać środowisko, stąd zarówno u przedstawicieli jednego kierunku jak i drugiego budowania teorii i postulowania praktyki pracy z rodziną, ujmowana była ona w systemie celowych oddziaływań społeczno-kulturowych i edukacyjnych. Poprzez rodzinę bowiem postrzegano możliwości oddziaływania na szerszą zbiorowość. W obu wreszcie stanowiskach – katolicyzmu społecznego i pedagogiki społecznej, wykazywano głęboką troskę o rodzinę w warstwie zabezpieczenia jej funkcjonowania psychofizycznego, ekonomicznego, kulturowego i edukacyjnego w obliczu narastających kosztów przemian ekonomicznych II Rzeczypospolitej.

Aktualna problematyka społeczno-edukacyjna rodzin polskich pozwala na poszukiwanie pewnych analogii z sytuacją rodzin w II Rzeczypospolitej. W dobie współczesnej transformacji społeczno-kulturowej i ustrojowej rodzina polska ponosi dziś równie wielkie koszty zachodzących reform. Obserwuje się ubóstwo rodzin polskich, coraz większe obciążenia ekonomiczne wywołujące poważne konsekwencje o charakterze społeczno-edukacyjnym. Można pośród nich wymienić:

- negację postaw edukacyjnych rodziców,
- znoszenie w związku z tą negacją stosunku wychowawczego pomiędzy rodzicami a dziećmi,
- skrajną swobodę biopsychiczną i materializację życia rodzinnego, a więc źle

pojętą podmiotowość i wolność, której nie chodzi przecież o maksymalizowanie konsumpcji jako cel sam w sobie, a wynikający raczej z upokorzeń społecznych i tęsknot za lepszą egzystencją,

- relatywizm moralny w rodzinie,
- rozluźnienie i upodmiotowienie więzi rodzinnych,
- utrudnianie, czasami wręcz uniemożliwianie wypełniania przez rodzinę funkcji społeczno-edukacyjnej i opiekuńczej z konsekwencją blokady realizacji potrzeb pierwszego i drugiego rzędu,
- przyjmowanie przez wiele rodzin pasywnej postawy wobec postępującej dezorganizacji systemu zabezpieczeń społecznych, w tym warunków materialno-bytowych, zdrowotnych i kulturowych²².

Współczesna rodzina polska ulega wobec tego postępującej dezorganizacji, a jako że stanowi jednocześnie podstawową siłę ewolucji społeczno-kulturowej, to też poważne obawy budzi jakość życia społecznego w przyszłości. Dlatego współczesna rodzina polska ponownie staje się doniosłym terenem zabiegów socjologów, pedagogów społecznych, a i szczególne miejsce zajmuje w aktualnej problematyce katolicyzmu społecznego. Rodzinie więc poświęcone są liczne publikacje m.in. takich autorów, jak: Tadeusz Pilch, Irena Lepalczyk, Henryk Pielka, Jacek Piekarski, Ewa Marynowicz-Hetka, Andrzej Radziewicz-Winnicki²³.

W 1991 roku Ewa Marynowicz-Hetka analizując zagrożenia rozwoju biologicznego dziecka, wskazała na rodzinę jako środowisko dysfunkcyjne w sferach biologiczno-rozwojowej i społeczno-edukacyjnej. Konstatacja tej autorki wydaje się jednocześnie wskazaniem na kierunek rozwoju teorii i praktyki współczesnej pedagogiki społecznej, ogniskujący się wokół problematyki kształtowania świadomości rodzicielskiej poprzez edukację społeczną: *Ważnym uwarunkowaniem przebiegu procesów wychowawczych w środowisku rodzinnym są sami rodzice, ich świadomość pedagogiczna, samoocena w roli wychowawców, odczuwana potrzeba stałego doskonalenia wiedzy*²⁴. Cytowany fragment wydaje się więc postulować nową jakość polskiej pedagogiki społecznej w jej rodzinnej problematyce, polegającą na wyzwaniu świadomości, o którą jak sądzę już w 1992 roku zabiegał Andrzej Radziewicz-Winnicki w słowach bolesnej prawdy naukowej: *Otoczająca rzeczywistość zmienia się nieustannie, zarówno potrzeby jak i możliwości oddziaływania przez środowisko lokalne na jednostkę, i tylko od wielu już lat tradycyjne podręczniki wiedzy z zakresu pedagogiki społecznej poruszają stale te same, nieomal identyczne zagadnienia wraz z tradycyjnym sposobem raz już uprzednio przeprowadzonej interpretacji*²⁵.

Stanowisko współczesnego katolicyzmu społecznego, jak i w II Rzeczypospolitej, zbiega się w warstwie programu społecznego z pedagogiką społeczną. Problematykę tę odnaleźć już można w Encyklice *Humanae Vitae* Pawła VI z 1968 r.,

w której Papież zwracał uwagę na posłannictwo Kościoła w kształtowaniu świadomości rodziców, służącej rozwiązywaniu trudności wynikających z pełnienia obowiązków rodzicielskich²⁶. Trudności te jednocześnie nie powinny znosić idei życia ludzkiego, jaką jest wydanie i wychowanie potomstwa, a więc spełnienia funkcji prokreacyjnej i społeczno-edukacyjnej przez rodziców, co zaznaczył Jan XXIII w encyklice *Mater et Magistra* z 1961 roku²⁷.

Problematykę społeczno-duchowej i edukacyjnej misji rodziny oraz jej ochrony przed zagrożeniami stale podejmuje papież Jan Paweł II. Odnaleźć ją można w takich m.in. dokumentach, jak: *List do rodzin* z 1994 roku²⁸, orędzie *Kobieta wychowczynią do życia w pokoju* z tegoż samego roku²⁹, w tym też encyklika *Veritatis Splendor*, w której czytamy o powszechnych i niezmiennych normach w służbie osoby i społeczeństwa, osadzonych na wolności, sprawiedliwoci i prawdzie³⁰. Zadania rodziny oparte na tych wartościach ukazuje adhortacja *Familiaris Consortio* Jana Pawła II z 1981 r. Należy ich poszukiwać w samej istocie rodziny, odrzucając wszystko to, co tę istotę wypacza³¹. Do podstawowych zadań rodziny należą więc: 1) tworzenie wspólnoty osób, 2) służba życiu, 3) udział w rozwoju społeczeństwa, 4) uczestnictwo w życiu i posłannictwie Kościoła³².

Zadania te realizowane są w ramach kierunków działań współczesnego katolicyzmu społecznego w Polsce, tak teoretycznie w postaci rozwijania myśli naukowej nad rodziną, o czym świadczy np. zorganizowanie w naszym kraju XVIII Międzynarodowego Kongresu Rodziny w 1994 r., jak i praktycznie, poprzez tworzenie wspólnot rodzin chrześcijańskich w parafiach³³. Szczególnym przykładem praktyki katolicyzmu społecznego w Archidiecezji Katowickiej jest praca społeczna powierników rodzin, oparta na gruntownej edukacji w zakresie etyczno-moralnym, psychologicznym, społeczno-ekonomicznym, medycznym i prawnym. Umożliwia ją podyplomowe studium przygotowujące powierników do wypełniania zadań wobec rodzin w przyparafialnych poradniach życia rodzinnego³⁴. Należy przy tym podkreślić, iż Archidiecezja Katowicka nie jest odosobniona w tego typu działaniach.

Można sądzić, iż katolicki ruch społeczny w Polsce, wychodząc naprzeciw przesłankom społecznym, zyskuje dziś odrębną, charakterystyczną dla tego środowiska metodykę pracy z rodzicami. Potrzebę tworzenia takiej metodyki odczuwa się i na gruncie pedagogiki społecznej. Niezależnie od podstaw ideologicznych, różnic w ontologiczno-aksjologicznym pojmowaniu aktualnych procesów społecznych integrować wszystkie siły dla ochrony i rozwoju rodziny polskiej, odczuwającej dotkliwie ciężar reform społeczno-ustrojowych.

PRZYPISY

- ¹ Zob. Pius XI, O chrześcijańskim wychowaniu młodzieży *Divini Illius Magistri*. Encyklika z dnia 31 grudnia 1929 r., tł. J. Korzonkiewicz. Nakładem Kancelarii Prymasa Polski. Poznań 1931, s. 68
- ² Ibidem
- ³ Pius XI, O małżeństwie chrześcijańskim. Encyklika z dnia 31 grudnia 1930 r., tł. S. Okonowski. Katowice (brak roku wyd.), s.7-8
- ⁴ Ibidem, s. 10-14
- ⁵ Rodzina. Pamiętnik I Katolickiego Studium o Rodzinie w Poznaniu, w dniach 2-6 września 1935. Poznań 1936
- ⁶ Katolicka myśl wychowawcza. Pamiętnik II Studium Katolickiego w Wilnie w dniach 28 VIII -1 IX 1936. Studia Katolickie. T. II, red. S. Broos. Poznań 1937
- ⁷ Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik III Studium Katolickiego w Warszawie 5-10 IX 1937. Studia Katolickie. T. IV. Poznań 1938
- ⁸ Posłannictwo Katolicyzmu polskiego w świetle uchwał I Synodu Plenarnego. Pamiętnik IV Studium Katolickiego w Katowicach 5-10 IX 1938. Studia Katolickie. Poznań 1939
- ⁹ Por. z zawartością Pamiętników Studiów Katolickich
- ¹⁰ Por. z M. Manteuffel, Problem polskiego stanu średniego. A. Wójcicki, Tendencje rozwojowe związków zawodowych w Polsce; F. Machay, Problem wsi polskiej jako zagadnienie społeczne; wszystkie opracowania. W: Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik III Studium Katolickiego w Warszawie 5-10 IX 1937. Studia Katolickie. T. IV. Poznań 1938
- ¹¹ Por. W. Bałachowski, Zasady i ideał katolickiego wychowania rodzinnego. W: Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik II Studium Katolickiego ... , s. 299-313
- ¹² J. Stepa, Wychowanie wobec współczesnej kultury. W: Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik II Studium Katolickiego ... , s. 46-58
- ¹³ A. Wójcicki, Rola wychowania w naprawie niesprawiedliwości społecznej. W: Katolicka myśl wychowawcza. Pamiętnik II Studium Katolickiego..., s. 420-448
- ¹⁴ Z. Iwaszkiewiczowa, Współpraca rodziny i szkoły. W: Katolicka myśl wychowawcza. Pamiętnik II Studium Katolickiego ..., s. 199-229
- ¹⁵ Zjednoczenie Zrzeszeń Rodzicielskich w Polsce. Materiały. V. Szkoła i organizacje rodzicielskie. Warszawa 1926, s. 6-7
- ¹⁶ Ibidem, s. 10
- ¹⁷ Z. Iwaszkiewiczowa, op.cit. W: Katolicka myśl wychowawcza. Pamiętnik II Studium Katolickiego ..., s. 199-229
- ¹⁸ R. Wroczyński, Pedagogika społeczna. W: Encyklopedia Pedagogiczna. Red. W. Pomykało. Warszawa 1993, s.576
- ¹⁹ Zob. I. Czuma, Sprawiedliwość i miłość jako zasady chrześcijańskiego ustroju społecznego. W: Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik III Studium Katolickiego ...; por. Tenże, Reformy prawne dla obrony rodziny. W: Rodzina. Pamiętnik I Katolickiego Studium o Rodzinie ..., s. 137-160
- ²⁰ Por. Pius XI, O małżeństwie chrześcijańskim. Encyklika ... , s. 6-8
- ²¹ Por. Społeczne przyczyny powodzeń i niepowodzeń szkolnych. Prace z pedagogiki społecznej. Red. H. Radlińska. Warszawa 1937
- ²² Zestawienie stanowi własną próbę wyodrębnienia społeczno-edukacyjnych obciążeń ekonomicznych współczesnej rodziny polskiej.
- ²³ Problematykę socjopedagogiczną współczesnej rodziny polskiej można odnaleźć w następujących

- pracach wymienionych autorów: *Pedagogika społeczna. Człowiek w zmieniającym się świecie*. Red. T. Pilch, I. Lepalczyk. Warszawa 1993; *Procesy socjalizacji i wychowania w rodzinie*. Red. H. Pielka. Koszalin 1990; I. Piekarski, *Zróżnicowanie wychowawcze środowisk rodzinnych w małym mieście*. Łódź 1986; E. Marynowicz-Hetka, J. Piekarski, *Rodzina i instytucje socjalno-wychowawcze*. Łódź 1991; *Pedagogika społeczna u schyłku XX wieku. Zagadnienia wybrane*. Red. A. Radziejewicz-Winnicki. Katowice 1992
- ²⁴ E. Marynowicz-Hetka, J. Piekarski, *Rodzina i instytucje socjalno-wychowawcze*. Łódź 1991, s. 112
- ²⁵ *Pedagogika społeczna u schyłku XX wieku. Zagadnienia wybrane*. Red. A. Radziejewicz-Winnicki. Katowice 1992, s. 604
- ²⁶ Paweł VI, *Humanae Vitae*. Encyklika z dnia 25 lipca 1968. Wrocław 1994
- ²⁷ Jan XXIII, *Mater et Magistra*. Encyklika z 1961 r.; zob. Instrukcja o szacunku dla rodzącego się życia ludzkiego i o godności jego przekazywania. Odpowiedzi na niektóre aktualne zagadnienia. Watykan 1987, s. 9
- ²⁸ Jan Paweł II, *List do Rodzin*. Watykan 1994
- ²⁹ Jan Paweł II, *Kobieta wychowawczynią do życia w pokoju*. Orędzie na XXVIII Światowy Dzień Pokoju. Watykan 1994
- ³⁰ Jan Paweł II, *Veritatis Splendor* (Blask Prawdy). Encyklika z dnia 6 sierpnia 1993. Wrocław 1993
- ³¹ Jan Paweł II, *Adhortacja Apostolska Familiaris Consortio*. O zadaniach rodziny w świetle współczesnym, z dnia 22 listopada 1981. Katowice – Częstochowa 1987
- ³² *Ibidem*, s. 31
- ³³ Zob. XVIII Międzynarodowy Kongres Rodziny. Warszawa 14–17 kwietnia 1994, (materiały). Warszawa 1994
- ³⁴ *W trosce o rodzinę*. Red. W. Świątkiewicz. Katowice 1994, s. 151–163 i nast.

ERZIERUNG IN DER FAMILIE IM HINBLICK AUF DIE VERGLEICHSANALYSE ZWISCHEN DEM SOCIALEN KATOLIZISMUS UND DER SOZIALEN PÄDAGOGIK. GESCHICHTE UND GEGENWART

Zusammenfassung

In bezug auf die Grunddokumente der römisch-katholischen Kirche, auf die Beispiele aus der Organisationstätigkeit und der Verlagstätigkeit der polnischen katholischen Vereine und auf die wissenschaftliche Literatur wurden die Thesen und die Voraussetzungen verglichen, die die Familie und die Erziehung in der Familie im Hinblick auf den sozialen Katholizismus und die soziale Pädagogik als Theorie und Methodik der Erziehungsarbeit im Milieu betreffen.

Die Erwägungen und die Forschungsbestimmungen, die die Übereinstimmung der Hauptpostulate und Annahmen aufweisen, beziehen sich auf die sozial-erzieherische Wirklichkeit der II. Republik und der gegenwärtigen Zeit.